

Kendelse

afsagt den 12. oktober 2021

Sag nr. 2021-80-0664

Ørsted A/S

mod

Weekendavisen

Ørsted A/S har klaget til Pressenævnet over artiklen ”*Pyramidespil*”, som blev bragt i Weekendavisen den 28. maj 2021 og på netavisen weekendavisen.dk den 29. maj 2021, idet selskabet mener, at god presseskik er tilsidesat.

Ørsted A/S har klaget over, at artiklen indeholder en række faktisk forkerte påstande, der er både krænkende og skadelige, og som burde have været forelagt for Ørsted A/S forud for offentliggørelsen af artiklen.

1 Sagsfremstilling

Den påklagede artikel

Weekendavisen bragte den 28. maj 2021 artiklen ”*Pyramidespil*” i sektion 1, Samfund, på side 6. Artiklen blev den 29. maj 2021 ligeledes bragt på netavisen weekendavisen.dk. I begge udgaver er artiklen ledsaget af et billede af et kraftværk med logo og navn på selskabet Ørsted A/S [Herefter benævnt Ørsted, *Pressenævnet*].

Over overskriften ”*Pyramidespil*” fremgår følgende:

”**Klima.** Nu skal danskere satse pensionsformuen på energiøer og elsamarbejde med Tyskland. Det er måske ikke så klogt. Måske er det ikke engang muligt.”

Af artiklen fremgår følgende:

”Danskere er verdensmestre i pension. Danskere har opsparet en privat pensionsformue, der er over to gange værdiskabelsen pr. år, BNP. En af grundene til, at denne pensionsopsparing har været så vellykket, er, at pengene i overvejende grad har været investeret såkaldt neutralt.

60 års finansteori har vist, at neutrale investeringer – køb af et bredt spektrum af værdipapirer – eksempelvis et børsindeks, der repræsenterer alle de store virksomheder på en given børs – er ualmindelig fornuftigt. Danske pensionselskaber og -kasser er nu på vej væk fra denne strategi. Pengene skal ind i klimakampen. Det er måske ikke klogt.

Folketinget vedtog i begyndelsen af februar en aftale om energiøer, der skal give Danmark store mængder energi og koste 210 milliarder. Samlet bliver omkostningerne dog meget højere, eftersom strømmen på land, balancekraft og import af dyr strøm ikke er medtaget i beregningerne. Vi vender tilbage til nettet. Men hvad vi allerede nu kan slå fast er, at en del af den samlede danske pensionsformue skal indgå i projektet: »En vind-ø i Nordsøen vil sætte endnu mere fart i den grønne omstilling, mens vi på samme tid skaber værdier for Danmarks pensions-opparere. Derfor står vi i PFA klar til sammen med de andre i konsortiet (der skal bygge øerne, red.) at løfte dette historiske projekt og derigennem sikre, at PFAs 1,3 millioner kunders opsparing kommer ud at arbejde i den bedst tænkelige tjeneste,« udtaler [Person 1], koncerninvesteringsdirektør PFA Pension, i en pressemeddelelse.

[Billede: Her er indsat et billede af et af Ørstedes kraftværker med Ørstedes navn og logo på. Billedet er ledsaget af følgende billedtekst: ”Hvordan kan det gå til, at Ørsted havde et fornuftigt overskud, når den strøm, selskabet producerer, er så lidt værd på markedet? Foto: Fotografens navn, *Pressenævnet*]

Kommer det til at gå godt? Lad os sammenligne de to energiselskaber Ørsted og Equinor. Equinor hed før i tiden Statoil, og Ørsted var engang kendt under navnet Dansk Olie og Naturgas. De to selskaber har det tilfælles, at de nu er begyndt at producere vindkraft. Der er også forskel på dem, for selvom Equinor bliver stadig større på vindkraft, er det fortsat først og fremmest et fossilselskab. Ørsted har derimod solgt sig helt ud af olie- og gasbranchen og arbejder hovedsageligt med vindkraft – den samme type strømproduktion, der skal finde sted på energiøerne.

Desuagtet er Equinor og Ørsted de to selskaber, som i de senere år har konkurreret om at være det mest værdifulde børsnoterede selskab i Norden. Dog er denne konkurrence måske en kende fiktiv, for begge selskaber er, hvad reel værdi angår, dværge i sammenligning med Petoro AS.

Nu spørger Weekendavisens læsere: Hvad er i alverden er Petoro for noget? Det er den norske stats olie- og gasselskab. Petoro kontrollerer en tredjedel af olien og gasen på den norske sokkel, og den norske stat ejer 100 procent af aktierne i selskabet. I årene 2018-19 betalte Petoro 24.104 millioner dollars til den norske statskasse. Kun ét selskab i verden indbetalte mere til statskassen end norske Petoro i årene 2018-19, og det var Saudi Arabian Oil Company. Apple kom ind på tredjeplads, Samsung som nummer fire. Men Equinor klarede sig heller ikke dårligt. Det endte på en ottendeplads i verden. I Europa var Equinor nummer tre, kun overgået af et andet olieselskab, hollandske Shell og så altså af Petoro.

Formuen går tabt

For at foregribe konklusionen: De underliggende værdier i Ørsted sammenholdt med værdierne i Equinor har ikke noget at gøre med, hvad aktierne bliver vurderet

til. Ørsted betaler næsten ingenting i skat sammenlignet med Equinor af den simple grund, at der i Ørsted ikke er noget særlig stort driftsoverskud at beskatte.

Olie og gas i et frit og velfungerende marked giver fortsat superprofitter, mens vindkraft i et frit og velfungerende marked knap nok giver et markedsoverskud. Og her kommer så det sørgelige: Hvis pensionsformuer skal vokse over generationer, skal de investeres i noget, der giver en varig markedsprofit, ellers går formuerne tabt.

Det er ikke svært at sammenligne regnskabet i Ørsted med Equinors, men nogen skal jo først få ideen. Den fik [Person 2], som er redaktør på hjemmesiden Europower Energy, her i maj måned. Og så skal vi igen huske på, at det danske folketing med hjælp fra danske pensionselskaber skal bygge energiøer baseret på den samme teknologi og den samme idé, som ligger til grund for det moderne Ørsted, altså vindkraft. Det er for øvrigt endnu ikke afgjort, hvem der skal bygge øerne – kun, at Folketinget ønsker at få dem bygget.

[Person 2] har sammenlignet tallene i første kvartal 2021. Vi konverterer for en nemheds skyld norske kroner til danske. Equinor havde en omsætning på 100 milliarder, et resultat før skat på knap 28 milliarder, og sad tilbage med en skatteregning på 16,4 milliarder.

Ørsted havde en omsætning på 18,9 milliarder kroner, et resultat før skat på 2,5 milliarder og kunne se frem til en skatteregning på 949 millioner kroner. I begyndelsen af maj var de to selskaber omtrent lige meget værd på børsen, cirka 400 milliarder kroner. Det til trods for at Equinor havde en omsætning, der var omkring fem gange større end Ørsteds, et overskud før skat, som var 11 gange større, og betalte 17 gange så meget i skat. I 2018-19 indtog Ørsted plads nummer 348 blandt de selskaber i verden, der betaler mest til statskasserne.

Ørsted sælger håb

Men sammenligningen mellem mærkelige tal og reelle værdier slutter ikke her. Lad os forestille os, at Ørsted måtte afhænde sin strømproduktion i det nordiske marked, og at det fik gennemsnitsprisen for strøm i første kvartal 2021. Vi ser bort fra, at Ørsted i forbindelse med forskellige vindprojekter rundt omkring i verden modtager subsidier for at producere vindkraft. Havde Ørsted solgt elkraft i det nordiske marked og fået gennemsnitsprisen, ville selskabet have solgt elkraft for to milliarder kroner, altså langt mindre end selskabets overskud.

Norske vandkraftsproducenter, som måtte sælge elkraft til nordisk markedspris, havde derimod store overskud i den samme periode. De tjente store summer uden subsidier og måtte derfor betale ualmindelig meget i skat til den norske stat.

Jovist, Ørsted sælger elkraft, men producerer ikke selv ret meget. I første kvartal producerede selskabet 6,1 TWh vindkraft. Det norske selskab Statkraft producerede til sammenligning 18,3 TWh ved hjælp af vandkraft i første kvartal. Hvis vi medregner olie- og gasproduktionen, eksporterede Norge over 2000 TWh i 2019. Ørsted er relativt til energiproduktion ikke desto mindre meget mere værd på børsen end samtlige norske olie- og elkraftselskaber.

Så kommer det store spørgsmål: Hvordan kan det gå til, at Ørsted havde et fornuftigt overskud, som ganske vist er påfaldende lille sammenlignet med Equinors, når den strøm, selskabet producerer, er så lidt værd på markedet? Det skyldes blandt andet subsidier, at Ørsted får en højere pris for strømmen end andre procenter. Men

det skyldes først og fremmest, at Ørsted bygger vindparker. Når vindparkerne står færdige, bliver de solgt videre med stor fortjeneste, og det til trods for, at det, som projekterne producerer, altså næsten ikke har nogen værdi i den virkelige nutidige verden.

Hvem køber disse projekter? I mange tilfælde bliver de købt af pensionsfonde, som nu ønsker at være »rene«. Ørsted sælger håb, håb om en bedre og mere klimavenlig fremtid.

Et godt eksempel er det nordiske oliefond, som officielt hedder Statens Pensjonsfond Utland og er verdens største statslige fond. Fondet er under et stadig større politisk pres til at bidtage til en mere klimavenlig verden. Dette er på ingen måde usædvanligt. Pensionsfonde i hele den vestlige verden er nu lige så vel som de danske under den slags pres til at investere i grøn teknologi.

Når store formuer opsøger dårlige projekter, bliver priserne presset i vejret, og det er grunden til, at verdens investorer nu mener, at Ørsted er lige så meget værd som Equinor. Det er næppe længere et spørgsmål om, hvorvidt der er tale om en boble, og spørgsmålet er derfor heller ikke, hvornår der går hul på bolden. Direktør [Person 3] fra den franske gigant Total, der også har købt vindprojekter, udtalte for nylig til Financial Times: Priserne på grønne selskaber » er vanvittige nu for tiden«.

Hvad gjorde det norske oliefond i begyndelsen af april? Det købte 50 procent af havvindparken Borssele 1 & 2 i Holland.

Hvem har stået for anlægget, og hvem ejede de 50 procent? Det gjorde Ørsted. Oliefondet betalte 1,375 milliarder euro for andelen på de 50 procent. Ørsted regnskabsførte en gevinst på fem milliarder danske kroner. Det er groft sagt et afkast på noget nær 100 procent, og de fem milliarder indgår i Ørsteds overskud i 2021.

Dette minder om et pyramidespil. At Ørsted er værdsat så højt, handler sådan set ikke om, hvad de producerer og hvor meget, men om den finansielle gevinst selskabet kan få ud af sælge projekter videre til stadig flere nye spillere. [Person 2] skriver: »Som det er nu, producerer [...] Ørsted næsten ingenting og tjener meget lidt på bæredygtig energiproduktion.« Hvis Ørsted skal blive ved med at få samme overskud som i dag og gerne forøge det, er selskabet med andre ord helt afhængigt af, at der kommer stadig flere købere til dets projekter på bæredygtighedsmarkedet, deriblandt danske pensionsselskaber.

Når vinden ikke blæser

De danske energiøer står dog også over for et andet problem end det rent finansielle, og nu drejer det sig om fysik. Når de to første øer er færdige, vil Danmarks samlede produktion af vindkraft – når det blæser – overstige det samlede behov for strøm i landet.

Som Energistyrelsen skriver på sin hjemmeside: »Energiøernes kapacitet på først 5 GW og senere 10 GW er større end det danske forbrug af strøm. Derfor skal strømmen eksporteres til vores nabolande og bidrage til grøn omstilling på tværs af Danmarks grænser« En del af den overskydende energi skal blandt andet bruges til at producere hydrogen. Men som vi ved, blæser vinden ikke altid. Skal man producere hydrogen, bør man have en stabil adgang til strøm, og den strøm skal jo komme et sted fra. Danmark har indgået aftaler om fremtidig udveksling af strøm med Tyskland.

Der findes kun to stabile former for kraftproduktion, som ikke slipper CO₂ ud, og det er vandkraft fra magasin og atomkraft.

Norge har mange magasiner, men vi er i gang med at elektrificere olie- og gasplatformene på soklen, og desuden skal vi bygge flere enorme bilbatterifabrikker. Norge får formentlig brug for magasinkraften selv og kan derfor ikke sende den til Danmark, når det ikke blæser.

Tyskland har som bekendt vedtaget at afvikle atomkraften, og Sverige, som Danmark gennem tiden har importeret en hel del strøm fra, er også begyndt at nedlægge atomkraftværkerne.

Hvilke forudsætninger har så Tyskland og Danmark for at udveksle strøm, når vinden for eksempel ikke blæser, og man er nødt til at opretholde hydrogenproduktionen? Aftalen mellem de to lande ligger på Energistyrelsens hjemmeside, men er desværre ikke særlig konkret. Og som det udtrykkes sidst i aftalen: »Denne aftale er en politisk erklæring, som giver udtryk for en fælles interesse i et samarbejde. Den skaber ingen rettigheder eller forpligtelser, som er reguleret af folkeretten, og den påtvinger ingen af parterne finansielle forpligtelser.«

Højeste el-pris i Europa

Der Bundesrechnungshof, den tyske rigsrevision, udtaler sig mere konkret om forsyningssikkerheden. Den tyske rigsrevision er uafhængig af Forbundsdagen, regeringen og tyske domstole. Den har ikke ret meget godt at sige om den tyske satsning på klimavenlig teknologi. Den siger ligeud i en rapport fra begyndelsen af april, at den grønne omstilling truer systemsikkerheden i det tyske strømnet, og at priserne er dømt til at stige i fremtiden, selvom tyskerne allerede nu betaler den højeste elpris i Europa.

Alene den planlagte udbygning af strømmettet mellem 2000 og 2025 løber op i 520 milliarder euro. Disse planer er ikke ligefrem opløftende, og de er heller ikke tilstrækkelige. For samtidig med den manglende netudbygning har Tyskland planlagt, at der skal køre mellem syv og to millioner elbiler på tyske veje inden 2030, og at der skal opføres en million ladestandere.

Dertil kommer en række andre klimaprojektet. De har det til fælles, at de ikke er koordinerede og savnet et fundament i de fysiske forhold, og det skal alt sammen ske uden atomkraften, som bliver endegyldigt nedlagt i 2022. Ansvar for koordineringen ligger hos det tyske finansministerium.

Direktøren for den tyske rigsrevision, [Person 4], udtrykte det på følgende måde, da rapporten blev offentliggjort: »Finansministeriet har i forbindelse med de problemer, der er knyttet til leveringssikkerhed og systemsikkerhed, i væsentligt omfang forsømt spørgsmål om netudbygning, strømlagring, netvedligeholdelse, netstabilitet samt problematikken i forbindelse med strømafbrydelser. Her er et påtrængende behov for nye projekter.« Et illustrerende eksempel på netproblemerne er den reelle udbygning sammenholdt med den planlagte. I midten af 2020 skulle der have været anlagt 5.061 kilometer nyt strømnet i Tyskland.

Det endelige resultat blev 913 kilometer. Rigsrevisionen beder kun den tyske regering om at fremlægge realistiske tal.

Det er uomtvisteligt klart, at ethvert stort elprojekt er afhængigt af både eksport til og import fra nabolandene. Som situationen er i øjeblikket, er det langt fra sikkert, at

energiøerne overhovedet er en mulighed. Nabolandene, ganske særligt Tyskland, har simpelthen ikke kapacitet til at modtage al den planlagte vindkraft.

Men hvis energiøerne alligevel ikke bliver til noget, kan pensionsformuerne jo bruges til at købe Ørsted-aktier for. Drømmen om en grønnere fremtid har gjort de nuværende aktionærer rige. Fremtiden har dog brug for mere end drømme. Fremtiden har brug for reel energi, der kan overføres gennem kabler og net. Det samme har danske pensionsformuer.

Oversat af [Person 5].”

Efter offentliggørelsen

Ørsted har fremlagt den korrespondance, selskabet havde med Weekendavisen i perioden efter offentliggørelsen af artiklen og frem til klagen til Pressenævnet. Efter artiklens offentliggørelse den 28. maj 2021 sendte Ørsted den 1. juni 2021 følgende mail til Weekendavisen:

”Kære [Chefredaktøren], ansvarshavende chefredaktør

Fredag den 28. maj 2021 bragte Weekendavisen en stort opsat artikel med overskriften Pyramidespil. Artiklen bygger på en fordrejet gengivelse af virkeligheden, støttet af en række faktisk forkerte påstande, der er både krænkende og skadelige for Ørsted. Dertil kommer, at Ørsted er ikke blevet forelagt kritikken inden artiklen er blevet trykt, hvilket er i strid med god presseskik.

Artiklen omhandler en lang række emner, bl.a. de danske planer om energiøer, pensionselskabers investering, udbygningen af det tyske energinet samt sammenligninger af Equinor og Ørsted. Jeg vil undlade at gå ind i den fortænkte tankerække, som journalisten fremstiller, og som giver et helt fordrejet billede af virkelighedens verden. Jeg vil i stedet fokusere på de væsentligste fejlbehæftede påstande i artiklen:

- I artiklen fremgår det, ”at der i Ørsted ikke er noget særligt driftsoverskud af beskatte”. Det er faktisk forkert. I 2019 og 2020 genererede Ørsted et overskud før renter, skat og afskrivninger (EBITDA) på hhv. 17,4 mia. kr. og 18,1 mia. kr. og betalte hhv. 4,8 mia. kr. og 1,1 mia. kr. i skat.
- Centralt i artiklen står påstanden om, at Ørsteds havvindprojekter ikke generer overskud, men ”minder om et pyramidespil”, hvilket også har inspireret artiklens overskrift. I artiklen påstås det, at ”hvis Ørsted skal blive ved at få samme overskud som i dag ... er selskabet helt afhængig af, at der kommer stadig flere købere til dets projekter”. Det er faktisk helt forkert. Driften af Ørsteds havvindparker generede i 2020 et overskud før renter, skat og afskrivninger (EBITDA) på 15,5 mia. kr., og indtjeningen fra vores energiproducerende aktiver forventes i gennemsnit at stige med 20% i perioden fra 2017-2023. Indtægter fra eventuelt salg af andele i havvindmølleparker kommer ved siden af denne markante vækst i driftsindtjeningen.

Artiklens centrale påstand, som også har inspireret overskriften – at Ørsted er at sammenligne med et pyramidespil, hvor der ikke bliver skabt reelle værdier er således grundlæggende forkert, og både skadelig og krænkende for Ørsted.

Hertil kommer yderligere forenkede fejlagtige påstande, som er med til at vildlede læseren frem for at oplyse:

- I artiklen, som gør energiøerne til et af sine væsentlige temaer, fremføres det, at der på energiøerne skal finde strømproduktion baseret på vindkraft sted. Det er en fundamental misforståelse af energiøerne, som netop ikke skal huse energiproduktion, men først og fremmest de transmissionsanlæg, som skal bidrage til at bringe elproduktionen i land.
- Artiklen gentager det meget forenkede synspunkt, at vinden ikke blæser hele tiden og at vindenergi derfor er ustabil. Det er korrekt, at vinden ikke blæser konstant, men det er en meget forenklet påstand al den stund at Ørstedes havvindmøller producerer strøm i ca. 95% af tiden.
- Det påstås i artiklen, at vedvarende hydrogen ikke kan produceres med el fra havvind, fordi den er ustabil, men kun fra vandkraft eller atomkraft. Det er også forkert.

Artiklen er således langt under Weekendavisens standarder for høj journalistisk integritet og faktisk korrekte oplysninger. Hertil kommer, at Ørsted ikke er blevet kontaktet i forbindelse med den alvorlige og fordrejede kritik, der fremføres i artiklen, hvilket er i strid med god presseskik.

Vi forventer derfor, at Weekendavisen bringer en berigtigelse i avisen og på sociale medier. Det er samtidig vores håb, at Weekendavisen vil tilstræbe at give sine læsere relevant, nuanceret og fagligt korrekt viden og perspektiv om de globale klimaproblemer, behovet for en grøn omstilling af verdens energisystemer samt det forhold at levetidsomkostningerne ved at producere energi baseret på vedvarende energi i dag er markant lavere end baseret på fossile brændsler.

Vi står naturligvis til rådighed med yderligere oplysninger om Ørsted.”

Weekendavisen besvarede herefter henvendelsen samme dag og skrev følgende:

”Kære [Chefen], tak for din mail, som vi naturligvis har set på med stor alvor. Weekendavisen er ikke interesseret at viderebringe fejlagtige påstande, og sker det, vil vi hellere end gerne rette og undskylde. I dette tilfælde mener vi dog ikke, at vi har viderebragt oplysninger, som er forkerte.

Et par ord om [Journalisten]s artikel, som er en klassisk Weekendavis-analyse; det vil sige en artikel, hvor en indsigtfuld skribent giver en gennemgang og vurdering af et komplekst emne, som formidles på en måde, så den nysgerrige læser kan forstå

det. Vi bringer den slags artikler hver eneste uge, det er et slags kendemærke for avisen, som læserne værdsætter, og selv om analyserne kan være kritiske, er det ikke en genre, som kræver af os, at vi konfronterer den kritiserede med kritikken.

Det er således ikke en journalistisk artikel, [Journalisten] har lavet, hvor han lader forskellige parter komme til orde. Han fører selv ordet. Artiklens kerne er en sammenligning mellem Ørsted med norske Equinor, og [Journalisten] tager udgangspunkt, som han forklarer, i en kommentar af [Person 2], redaktør på hjemmesiden Europower Energy, som blev publiceret for nylig. Men [Journalisten] har naturligvis læst forskellige rapporter, både fra Equinor, Ørsted og Norske Statkraft. Alle tal er offentligt tilgængelige; med andre ord gør [Journalisten] ikke brug af noget, som ikke alle andre også kan finde. Lad mig svare på din kritik punkt for punkt:

- I artiklen fremgår det, ”at der i Ørsted ikke er noget særlig driftsoverskud af beskatte”. Det er faktisk forkert. I 2019 og 2020 genererede Ørsted et overskud før renter, skat og afskrivninger (EBITDA) på hhv. 17,4 mia. kr. og 18,1 mia. kr. og betalte hhv. 4,8 mia. kr. og 1,1 mia. kr. i skat.

Artiklens greb er som sagt en sammenligning mellem Equinor og Ørsted og imellem de to virksomheders børsværdier. Den tager, som det fremgår, udgangspunkt i første kvartal 2021 - ikke i tal fra 2019 og 2020. Tallene er hentet fra Ørsteds egen kvartalsrapport. Det er en kendsgerning, at Ørsted ikke har et særligt stort overskud at beskatte i sammenligning med Equinor. Alligevel er børsværdierne stort set de samme. [Journalisten] prøver at forklare hvorfor.

- Centralt i artiklen står påstanden om, at Ørsteds havvindprojekter ikke generer overskud, men ”minder om et pyramidespil”, hvilket også har inspireret artiklens overskrift. I artiklen påstås det, at ”hvis Ørsted skal blive ved at få samme overskud som i dag ... er selskabet helt afhængig af, at der kommer stadig flere købere til dets projekter”. Det er faktisk helt forkert. Driften af Ørsteds havvindparker generede i 2020 et overskud før renter, skat og afskrivninger (EBITDA) på 15,5 mia. kr., og indtjeningen fra vores energiproducerende aktiver forventes i gennemsnit at stige med 20% i perioden fra 2017-2023. Indtægter fra eventuelt salg af andele i havvindmølleparker kommer ved siden af denne markante vækst i driftsindtjeningen.

Igen må vi henvise til artiklens udgangspunkt, som er at sammenligne det danske og det norske selskab i første kvartal 2021. [Journalisten] fortæller i analysen, hvilke af de to virksomheder som betalte mest i skat i 2018-2019. Han fortæller ligeledes, at Ørsted har solgt halvdelen af en vindpark i Holland, og at salgets fortjeneste bliver en del af Ørsteds overskud. Ser man på afkastet af det investerede kapital, som er hentet fra Ørsteds egne regnskaber, viser de en klart faldende tendens i de seneste par år. Det blev bekræftet i første kvartal 2021, hvor ROCE ifølge Ørsteds egne tal lå på 7,5 procent. Det skyldes, at vindenergimarkedet er blevet mere kompetitivt, og at afkastet på projekterne er faldende. De gamle projekter, som har modtaget høje subsidier, udfases eller sælges og erstattes af nye projekter med langt lavere afkast.

- Artiklens centrale påstand, som også har inspireret overskriften – at Ørsted er at sammenligne med et pyramidespil, hvor der ikke bliver skabt reelle værdier er således grundlæggende forkert, og både skadelig og krænkende for Ørsted.

[Journalisten] tager udgangspunkt i prisen på den norske energibørs i første kvartal og fortæller, hvad Ørsteds vindkraft ville have været værd, hvis alt var blevet solgt til markedspris. Han citerer direktøren for Total, som siger, at priserne på grønne selskaber som eksempelvis Ørsted er “vanvittige”. Når overskud før renter, skat og afskrivninger ventes at stige i perioden 2017-23, reflekterer det, at Ørsted investerer og øger sin tilrådighedstående økonomi. Men [Journalisten]s pointe er, at skal man sige noget om lønsomhed, må man sammenligne med, hvor meget kapital der er investeret. Ser man på markedets forventning til Ørsted, ventes afkastet af investeret kapital at falde frem til 2023. Det er [Journalisten]s vurdering, som han argumenterer overbevisende for, at Ørsted er afhængig af at sælge til stadig bedre priser, og at det bliver mere og mere vanskeligt i fremtiden.

- Hertil kommer yderligere forenkede fejlagtige påstande, som er med til at vildlede læseren frem for at oplyse: I artiklen, som gør energiøerne til et af sine væsentlige temaer, fremføres det, at der på energiøerne skal finde strømproduktion baseret på vindkraft sted. Det er en fundamental misforståelse af energiøerne, som netop ikke skal huse energiproduktion, men først og fremmest de transmissionsanlæg, som skal bidrage til at bringe elproduktionen i land.

[Journalisten]s påstand om energiproduktion er den samme som Energistyrelsens: »Energiøernes kapacitet på først 5 GW og senere 10 GW er større end det danske forbrug af strøm. Derfor skal strømmen eksporteres til vores nabolande og bidrage til grøn omstilling på tværs af Danmarks grænser.«

- Artiklen gentager det meget forenkede synspunkt, at vinden ikke blæser hele tiden og at vindenergi derfor er ustabil. Det er korrekt, at vinden ikke blæser konstant, men det er en meget forenklet påstand al den stund at Ørsteds havvindmøller producerer strøm i ca. 95% af tiden.

Artiklen betvivler intet sted, at Ørsteds havvindmøller producerer strøm 95 procent af tiden. Men hver enkelt vindmølle producerer ikke 95 procent af tiden den samme mængde strøm. Lastefaktoren - The load factor - ligger ifølge Ørsteds egne tal omkring 45 procent. I årets første kvartal var den på 50 procent, hvilket var en nedgang fra 60 procent året forinden.

- Det påstås i artiklen, at vedvarende hydrogen ikke kan produceres med el fra havvind, fordi den er ustabil, men kun fra vandkraft eller atomkraft. Det er også forkert.

Det påstår artiklen heller ikke. [Journalisten] skriver, at skal man have stabil produktion af brint, skal man have en stabil adgang til strøm. [Journalisten] skriver følgende:

“En del af den overskydende energi skal blandt andet bruges til at producere hydrogen. Men som vi ved, blæser vinden ikke altid. Skal man producere hydrogen, bør man have en stabil adgang til strøm, og den strøm skal jo komme et sted fra. Danmark har indgået aftaler om fremtidig udveksling af strøm med Tyskland. Der findes kun to stabile former for kraftproduktion, som ikke slipper CO₂ ud, og det er vandkraft fra magasin og atomkraft. Norge har mange magasiner, men vi er i gang med at elektrificere olie- og gasplatformene på soklen, og desuden skal vi bygge flere enorme bilbatterifabrikker. Norge får formodentlig brug for magasin-kraften selv og kan derfor ikke sende den til Danmark, når det ikke blæser.”

Det er naturligvis teknisk muligt at producere brint udelukkende fra havvind, men indtil videre er det ifølge [Journalisten] ikke i nærheden af at være økonomisk bæredygtigt.

Jeg håber, at det kan svare på din kritik, men jeg vil kraftigt opfordre jer til at sende os et modsvar, som vi gerne bringer på debatsiderne.”

Ørsted svarede herefter ved mail af 8. juni 2021 på Weekendavisens bemærkninger og tilkendegav blandt andet, at selskabet var uforstående over for Weekendavisens argument om, at artiklen skulle være af en særlig genre. Herudover oplyste Ørsted flere udsagn i artiklen, som efter Ørsteds opfattelse ikke var korrekte.

Weekendavisen besvarede ved mail af 11. juni 2021 Ørsteds mail og besvarede Ørsteds synspunkter punkt for punkt og anerkendte, at det ikke fremgår af artiklen, at den adskiller sig fra avisens øvrige indhold. Weekendavisen oplyste samtidig, at avisen ofte har den slags artikler, som ikke genrerubriceres, og at Weekendavisen ville komme Ørsted i møde ved at beklage i avisen, at det ikke fremgik, at artiklen var en analyse og herefter rette dette i den digitale version.

Ørsteds klage er modtaget i Pressenævnet den 30. juni 2021.

2 Parternes synspunkter

2.1 Ørsted A/S' synspunkter

Ørsted har klaget over, at artiklen *“Pyramidespil”* er i strid med god presseskik, og at indholdet i artiklen strider mod punkt A.1, A.3 og A.5 i de presseetiske regler.

Artiklens genre

Ørsted har anført, at selskabet, efter offentliggørelsen af artiklen, to gange har påpeget de kritisable forhold over for Weekendavisen, som begge gange har svaret, at artiklen ikke er omfattet af reglerne om forelæggelse, da der ikke er tale om en journalistisk artikel, men en holdningsbåret analyse.

Ørsted har videre anført, at artiklen ikke adskiller sig fra andre artikler i avisen, hverken i skrivestil, indhold eller layout, og at det således ikke er korrekt, når det af Weekendavisen anføres, at skribentens artikler skulle være en del af en større fællesmængde af "kommentarer, ledere, anmeldelser, klummer og analyser, som kan indeholde kritik, den kritiserede ofte ikke høres i." Det fremgår ikke klart for læseren, at artiklen er en leder eller et debatindlæg med en klar subjektiv vurdering, og Weekendavisens påståede frirum fra forelæggelsespligten er ikke i overensstemmelse med de presseetiske regler. Artiklen falder derfor ikke ind under kategorien "den frie kommentar".

Korrekt information og forelæggelse

Ørsted har anført, at artiklen indeholder faktuel forkerte påstande, der er både krænkende og skadelige for Ørsted. Oplysningerne burde derfor være blevet forelagt for Ørsted, før artiklen blev offentliggjort. Weekendavisens argument om, at artiklen er en "holdningsbaseret analyse", betyder ikke, at indholdet ikke er omfattet af de presseetiske regler om forelæggelse, ligesom avisens argument om, at artiklen udelukkende baserer sig på åbne kilder, heller ikke fratager avisen pligt til at forelægge oplysningerne for Ørsted.

Ørsted har i forhold til de faktuel forkerte påstande henvist til følgende citater om, at Ørsted:

" [...] minder om et pyramidespil. At Ørsted er værdsat så højt, handler [...] ikke om, hvad de producerer [...] men om den finansielle gevinst selskabet kan få ud af at sælge projekter [...]"

Og:

"Hvis Ørsted skal blive ved med at få samme overskud som i dag [...] er selskabet [...] helt afhængigt af, at der kommer stadig flere købere til dets projekter".

Disse udsagn er ikke korrekte. Ørsteds driftsoverskud fra vindparker i drift stiger år for år, og Ørsted har et mål om, at det gennemsnitligt stiger 20 % i perioden 2017-2023. Efter artiklens offentliggørelse har Ørsted forlænget den forventede periode, hvor driftsoverskuddet forventes at stige løbende, til 2027. Der er derfor ikke i forhold til Ørsted dækning for artiklens overskrift og artiklens påstande om, at Ørsted minder om et pyramidespil.

Ørsted har herudover påpeget, at Weekendavisens efterfølgende svar om, at Ørsteds afkast af den investerede kapital (ROCE) har været faldende, anført, at dette er korrekt, men at det ikke er det samme, som at Ørsteds overskud falder, fordi Ørsted investerer mere. Ørsted har påpeget, at driftsoverskuddet stiger, fordi Ørsted bygger nye havvindmølleparker, som generer overskud, når de producerer.

Ørsted har herudover fremhævet artiklens citat om, at:

" [...] der i Ørsted ikke er noget særligt driftsoverskud at beskatte."

Denne påstand er heller ikke er korrekt, da Ørsted i 2020 var den virksomhed i Danmark, der betalte næstmest i selskabsskat. Weekendavisens argument om, at skribenten sammenligner

Ørsteds skattebetaling med Equinors gør ikke artiklens påstand om beskatningen af driftsoverskuddet i Ørsted korrekt.

2.2 Weekendavisens synspunkter

Artiklens genre

Weekendavisen har indledningsvist anført, at artiklen er en holdningsbåret analyse, hvor skribenten bag artiklen fremlægger et sagskompleks åbent i artiklen. Præmisserne lægges åbent frem, og analysen er baseret på åbne kilder, herunder Ørsted selv. Skribenten lægger en vinkel på analysen, der er præget af dennes holdning til sagen. Dette gør sig i øvrigt næsten altid gældende for skribentens tekster, som avisen har bragt i adskillige år.

Formatet anvendes ofte i avisen, også af øvrige skribenter, der skriver om andre emner, eksempelvis politik, økonomi og videnskabsstof med samme tilgang, hvor skribenterne fremlægger og beskriver et forløb og leverer en analyse, der altid er stærkt præget af skribentens egen tilgang til stoffet. Weekendavisens læsere ved dette, og der er aldrig layoutmæssigt lavet en klar skelnen mellem de forskellige formater, hvilket hidtil ikke har været et problem.

Weekendavisen har henvist til Pressenævnets vejledning om god presseskik, hvoraf det fremgår, at: "Den frie kommentar er en del af ytringsfrihedens udøvelse".

Weekendavisen har fremhævet, at avisen forsøgte at komme Ørsted i møde ved at tilbyde at ændre artiklens ledeord fra "klima" til "analyse". Dette har Ørsted imidlertid ikke svaret på.

Korrekt information og forelæggelse

Weekendavisen har anført, at avisen altid efterlever de presseetiske regler om forelæggelse. Et krav om forelæggelse ved kritiske analyser af den genre, som artiklen er omfattet af, vil imidlertid umuliggøre genren, og det er derfor er en vigtig principiel sag for Weekendavisen.

Analyseformatet er velkendt i medierne, og stort set alle aviser benytter sig af det. Det har aldrig været et krav, at personer eller virksomheder skulle forelægges en kritisk konklusion på en sådan analyse, inden den blev bragt i avisen, og slet ikke, når det handler om åbne oplysninger. Til gengæld skal parterne have mulighed for at komme til orde efterfølgende, hvilket Ørsted også har fået tilbud om.

Weekendavisen har videre anført, at rubrikken "Et pyramidespil" ikke knytter sig til virksomheden Ørsted, men til det marked, der har værdisat Ørsted. Artiklen sammenligner det norske olieselskab Equinor, som reelt set er et langt større selskab end Ørsted, med Ørsted. Det er skribentens påstand, som han begrundet ved at argumentere for, at markedet er skævt, når det værdsætter Ørsted på samme niveau som Equinor. Det fremgår klart af teksten, at det er denne værdisætning af grønne selskaber som Ørsted, at rubrikken referer til, og altså ikke Ørsted i sig selv. Weekendavisen har herefter påpeget, at det fremgår af følgende citat fra artiklen:

"Når store formuer opsøger dårlige projekter, bliver priserne presset i vejret, og det er grunden til, at verdens investorer nu mener, at Ørsted er lige så meget værd som Equinor. Det er næppe længere et spørgsmål om, hvorvidt der er tale om en boble, og spørgsmålet er derfor heller ikke, hvornår der går hul på boblen. Direktør [Person 3] fra den franske gigant Total, der også har købt vindprojekter, udtalte for nylig til Financial Times: Priserne på grønne selskaber »er vanvittige nu for tiden«. Hvad gjorde det norske oliefond i begyndelsen af april? Det købte 50 procent af havvindparken Borssele 1 & 2 i Holland. Hvem har stået for anlægget, og hvem ejede de 50 procent? Det gjorde Ørsted. Oliefondet betalte 1,375 milliarder euro for andelen på de 50 procent. Ørsted regnskabsførte en gevinst på fem milliarder danske kroner. Det er groft sagt et afkast på noget nær 100 procent, og de fem milliarder indgår i Ørsteds overskud i 2021. Dette minder om et pyramidespil. At Ørsted er værdsat så højt, handler sådan set ikke om, hvad de producerer og hvor meget, men om den finansielle gevinst selskabet kan få ud af at sælge projekter videre til stadig flere nye spillere."

Weekendavisen har videre anført, at det i artiklen påpegede om, at konkurrence og faldende renter i de seneste år har presset det forventede afkast nedad, samtidig med at værdien af vindparker er presset opad, også er oplyst af Ørsted selv på den nyligt afholdte kapitalmarkedsdag. Weekendavisen har i den forbindelse henvist til en figur fra Ørsted vedr. "Continued strong value creation".

Weekendavisen har herudover henvist til, at udviklingen reflekteres i Ørsteds faldende afkast på investeret kapital (ROCE) i de seneste år, samtidig med at Ørsted prissættes stadig højere på finansmarkedet. Weekendavisen har henvist til en figur, der viser, at investorer accepterer et stadig lavere forventet afkast af deres kapital.

Det er skribentens pointe i artiklen, at denne udvikling, hvor investorer på kort sigt driver prisen i vejret, "minder om et pyramidespil".

Weekendavisen har anført, at avisen ikke har nogen interesse i at bringe forkert information, men at avisen ikke finder, at der i dette tilfælde er bragt forkert information.

Weekendavisen har herefter fremhævet, at det citat om skattebetaling, Ørsted har klaget over, er taget ud af konteksten, og at citatet, i den rette kontekst, lyder således:

"For at foregribe konklusionen: De underliggende værdier i Ørsted sammenholdt med værdierne i Equinor har ikke noget at gøre med, hvad aktierne bliver vurderet til. Ørsted betaler næsten ingenting i skat sammenlignet med Equinor af den simple grund, at der i Ørsted ikke er noget særlig stort driftsoverskud at beskatte."

Weekendavisen har uddybende forklaret, at til trods for, at Ørsted tidligere i år blev værdsat omtrent lige så højt som Equinor på børsen, er resultatet før skat af de sidste fem år (2016-2020) cirka 4 gange så stort i Equinor (DKK 303 milliarder) som i Ørsted (DKK 77 milliarder). Den udlignede skat er 17 gange så stor i Equinor (DKK 206 milliarder) som i Ørsted (DKK 12 milliarder).

Weekendavisen har påpeget, at det er i den sammenhæng, skribentens pointe i artiklen skal læses, og at dette burde være helt tydeligt for læseren.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Jesper Rothe, Anja Lundberg Andersen, Ulrik Holmstrup og John Meinert Jacobsen.

God presseskik

Artiklens genre

Ørsted har klaget over, at selskabet ikke fik forelagt oplysningerne, inden de blev bragt i Weekendavisen. Weekendavisen har anført, at artiklen ikke er en nyhedsartikel, men en holdningsbåret analyse, som er udtryk for skribentens egen vurdering af sagen, og at der ikke er et krav om forelæggelse af en sådan holdningsbåret analyse.

Det følger af de presseetiske regler, at det skal gøres klart, hvad der er faktiske oplysninger, og hvad der er kommentarer, jf. punkt A.5.

Den påklagede artikel er bragt i sektion 1, og ledeordet er både i den trykte udgave og i netudgaven "klima".

Det er Pressenævnets opfattelse, at en kommentar i videre omfang end nyhedsartikler og lignende reportager, kan indeholde vurderende, kommenterende og subjektive betragtninger, og at der derfor må indrømmes en høj grad af frisprog i sådanne artikler. Det er imidlertid vigtigt, at det for læseren fremgår klart, om der er tale om fakta, eller om der er tale om vurderinger, der ikke nødvendigvis behøver at være objektive.

Pressenævnet finder, at artiklen ikke er tydeligt deklareret som en kommentar eller analyse, og artiklens brug af ledeordet "klima" gør heller ikke læseren opmærksom på, at der er tale om en subjektiv fremstilling. Pressenævnet bemærker endvidere, at det bør være klart, også for andre end mediets faste læsere, hvilken type artikel, der er tale om. Teksten vurderes derfor ikke efter de videre rammer for frisprog.

Pressenævnet finder imidlertid, at artiklen indholdsmæssigt fremstår som et indlæg, hvori skribenten fremlægger sin subjektive vurdering. Pressenævnet har lagt vægt på, at artiklens sprogbrug fremstår subjektiv, kommenterende og vurderende, og at både ordvalget og skrivestilen med tilstrækkelig tydelighed viser, at det er skribentens personlige udlægning af oplysninger fra forskellige åbne kilder, skribenten selv har udvalgt, der præsenteres.

Pressenævnet finder dog, at det generelt er hensigtsmæssigt, at indhold deklarerer tydeligt, eventuelt ved relevante ledeord, så det er helt klart for læseren ved første øjekast at vurdere, om der er tale om en nyhedsartikel eller en kommentar.

Korrekt information og forelæggelse

Ørsted har klaget over, at Weekendavisen har bragt ukorrekt information, der er skadelig, krænkende og agtelsesforringende for Ørsted, ved blandt andet at omtale Ørsted i sammenhæng med pyramidespil og ved at bringe forkerte oplysninger om selskabets skatteforhold.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte. Oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende. Angreb og svar bør, hvor det er rimeligt, bringes i sammenhæng og på samme måde. Dette gælder i særlig grad krænkende og skadelige udsagn. A.1, A.3 og A.4.

Det bemærkes, at Pressenævnet ikke har mulighed for at tage stilling til, om oplysningerne i artiklen og konklusionerne i analyserne er faktisk korrekte. Pressenævnet har således alene taget stilling til, om god presseskik er overholdt.

Pressenævnet finder, at oplysningerne i artiklen kan være skadelige, krænkende og virke agtelsesforringende for Ørsted. Pressenævnet finder imidlertid, at det fremstår tilstrækkelig klart af teksten, at der er tale om en analyse, og at det er skribentens subjektive vurderinger, der kommer til udtryk i artiklen. Pressenævnet har lagt vægt på, at der er tale om en analyse af offentligt tilgængelige oplysninger, og at præmisserne for analysen lægges åbent frem for læseren. Pressenævnet finder derfor ikke, at Weekendavisen har tilsidesat god presseskik ved ikke at forelægge analysen for Ørsted, før artiklen blev bragt. Pressenævnet udtaler derfor ikke kritik.

Pressenævnet bemærker i øvrigt, at Weekendavisen tilbød Ørsted at fremkomme med et modsvar, som Weekendavisen herefter ville bringe på debatsiderne i avisen.